

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО
КАФЕДРА ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ТА ЕРГОТЕРАПІЇ**

Зоряна Коритко, Соломія Копитко

**НАУКОВО-ДОКАЗОВА ПРАКТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ЗАГАЛЬНА
ОЗНАЙОМЧА ПРАКТИКА ЗА ПРОФІЛЕМ МАЙБУТНЬОЇ
ПРОФЕСІЇ**

**методичний посібник до практичних занять
для студентів факультету фізичної терапії та ерготерапії**

Львів – 2020

«Науково-доказова практична діяльність та загальна ознайомча практика за профілем майбутньої професії»
(методичний посібник до практичних занять для студентів факультету фізичної терапії та ерготерапії)

Автори:

Коритко Зоряна Ігорівна – д-р біол. наук, професор, завідувач кафедри фізичної терапії та ерготерапії ЛДУФК

Копитко Соломія Юріївна – магістр з фізичної терапії та ерготерапії, викладач кафедри фізичної терапії та ерготерапії ЛДУФК

Рецензент:

Мазепа М. А. – д-р мед. наук, професор, професор кафедри фізичної терапії та ерготерапії ЛДУФК

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
на засіданні кафедри
фізичної терапії та ерготерапії
«8» червня 2020 р.,
протокол № 22

Посібник має на меті допомогти студентам, які навчаються за спеціальністю 227 – фізична терапія та ерготерапія, зорієнтуватися в колі основних питань з дисципліни «Науково-доказова практична діяльність та загальна ознайомча практика за профілем майбутньої професії»; зацентувати їхню увагу на головних положеннях, які необхідні для вивчення та осмислення даної дисципліни; окреслити бажані підходи у вирішенні теоретичних і практичних завдань; полегшити пошук необхідної літератури, а також сприяти отриманню базових знань у підготовці фахівців в галузі з «Фізичної терапії та ерготерапії».

© Коритко З. І., Копитко С. Ю.

ЗМІСТ

ЗМІСТ		3
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ		5
НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН		6
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ		8
Практичне заняття № 1	Основні поняття наукового знання...	8
Практичне заняття № 2	Основні поняття доказової медицини	12
Практичне заняття № 3	Пошук доказової інформації у світових базах даних	18
Практичне заняття № 4	Загальні основи наукових досліджень	22
Практичне заняття № 5	Оформлення результатів наукових досліджень	26

Практичне заняття № 6	Основні положення наукової та науково-практичної діяльності.....	29
Практичне заняття № 7	Теоретичні основи практичної діяльності, заснованої на доказах....	33
Практичне заняття № 8	Використання даних доказової медицини у клінічній практиці.....	36
Практичне заняття № 9	Загальна ознайомча практика.....	40
Практичне заняття № 10	Підсумкове заняття.....	43
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....		45
ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ		50
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ.....		52

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ЕТ	–	ерготерапія
ДМ	–	доказова медицина
ІК	–	інтегральні компетентності
ЗК	–	загальні компетентності
СК	–	спеціальні (фахові, предметні) компетентності
ПР	–	нормативний зміст підготовки бакалавра, сформульований у термінах результатів навчання
РКД	–	рандомізовані контрольовані дослідження
РКВ	–	рандомізовані клінічні випробування
ФТ	–	фізична терапія
РІСО	–	алгоритм добре сформульованого запитання, який носить назву «формула РІСО» і дозволяє практикуючим медичним працівникам визначити чотири компоненти правильно сформульованого запитання

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Основні поняття наукового знання.	2
2.	Тема 2. Загальні поняття доказової медицини.	2
3.	Тема 3. Пошук доказової інформації у світових базах даних.	2
4.	Тема 4. Загальні основи наукових досліджень.	2
5.	Тема 5. Практика, заснована на доказах.	2
	Разом	10

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні поняття наукового знання.	2
2	Основні поняття доказової медицини.	2
3	Пошук доказової інформації у світових базах даних.	2
4	Загальні основи наукових досліджень.	2
5	Оформлення результатів наукових досліджень.	2
6	Основні положення наукової та науково-практичної діяльності.	2
7	Теоретичні основи практичної діяльності, заснованої на доказах	2

8	Використання даних доказової медицини у клінічній практиці.	2
9	Загальна ознайомча практика.	2
10	Підсумкове заняття.	2
	Разом	20

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Основні напрями сучасних наукових досліджень у сфері фізичної терапії та ерготерапії в Україні. Конспекти самопідготовки.	4
2.	Основні правила цитування, посилання в наукових роботах. Оформлення списку використаних джерел за стилем Ванкувер. Конспекти самопідготовки.	10
3.	Написання анотації на наукову публікацію у сфері фізичної терапії та ерготерапії за самостійно обраною темою.	16
4.	Підготовка реферату або презентації з самостійно обраної теми у сфері фізичної терапії та ерготерапії.	24
5.	Проблема захисту авторських прав у сучасну епоху. Конспекти самопідготовки.	2
6.	Моральні принципи та етичні виміри наукової діяльності. Конспекти самопідготовки.	4
	Разом	60

___ ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ ___

Практичне заняття № 1

Тема: ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ НАУКОВОГО ЗНАННЯ

(2 год.)

Мета: оволодіти основними теоретичними поняттями про наукове знання.

Завдання: познайомитися з основними поняттями про науку, а також з положеннями наукової методології та методами наукового дослідження.

Питання для самопідготовки:

1. Класифікація наук.
2. Наукове дослідження та його особливості.
3. Положення наукової методології.
4. Методи наукового дослідження.

Теоретична основа

У прийнятому Верховною Радою проєкті «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (щодо уточнення деяких положень)» окреслено, що:

«**наука** – це сфера діяльності людини, яка спрямована на одержання (вироблення і систематизацію у вигляді теорій, гіпотез, законів природи чи суспільства тощо) нових знань про навколишній світ, основою якої є збір, постійне оновлення, систематизація, критичний аналіз фактів, синтез нових знань або узагальнень, що

описують природні або суспільні явища, які досліджуються, та (або) дозволяють будувати причинно-наслідкові зв'язки між явищами і прогнозувати їх перебіг».

Мета науки – пізнання законів розвитку природи і суспільства, отримання нових знань та використання їх у практичному освоєнні світу.

Наукова діяльність – це інтелектуальна творча діяльність, яка спрямована на одержання нових знань та (або) пошук шляхів їх застосування.

Основними видами наукової діяльності є: **фундаментальні** дослідження, які зосереджені на пошуку основних законів природи, розумінні будови Всесвіту та **прикладні** наукові дослідження, які важливі для практичного застосування.

Прикладні наукові дослідження спрямовані на одержання і використання нових знань для практичних цілей. Результатом таких прикладних наукових досліджень у фізичній терапії (ФТ) та ерготерапії (ЕТ) є отримання нових знань про особливості застосування різноманітних методів і засобів ФТ та ЕТ при різних хворобах, пошкодженнях, травмах та інших патологічних станах, а також у зв'язку із вагітністю та пологами; дослідження впливу засобів ФТ та ЕТ на перебіг реабілітаційного процесу, на наслідки реабілітаційного втручання, на зміну якості життя пацієнтів тощо з метою формування конкретних пропозицій, клінічних рекомендацій та протоколів ведення хворих, які базуються на доказах, на науково обґрунтованій медичній практиці.

Виділяють **функції науки**: *пізнавальну, культурно-виховну та практичну* функції.

Виокремлюють багато **галузей знань**, які об'єднують у **групи наук**: *природничі, суспільні, науки про мислення*.

Система наукових знань складається з таких **основних елементів**, як *теорія, закони, гіпотези, поняття й наукові методи*.

Теорія — це система знань, тверджень, ідей, які орієнтовані на трактування певних явищ. Структуру теорій утворюють постулати, аксіоми, факти, положення та судження.

Гіпотеза — це наукове припущення, висунене для пояснення процесів (явищ) або причин, які зумовлюють певний наслідок. Гіпотеза є складовою наукової теорії.

Виділяють **три стадії розвитку наукових знань**: нагромадження інформації, даних та на їх основі висунення припущення; виникнення гіпотези; випробування та оцінка результатів. У такий спосіб гіпотеза перетворюється у наукову теорію.

Наукова теорія — це найвища форма узагальнення й систематизації знань. Виділяють такі **підходи до визначення наукової теорії**: *гносеологічний, логічний і методологічний*.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке наука та її мета?
2. Які основні функції науки?
3. Які основні принципи класифікації наук?
4. Як класифікуються науки за галузями знань?
5. Які є групи наук?
6. Які є структурні елементи науки?
7. Охарактеризуйте структурні елементи науки?

Рекомендована література

1. Білим П. А. Основи наукових досліджень : конспект лекцій для студентів денної та заочної форм навчання освітнього рівня «бакалавр» за спеціальністю 263 – Цивільна безпека / П. А. Білим : Харків. нац. ун-т. міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. – 40 с.
2. Колесников О. В. Основи наукових досліджень / О. В. Колесников. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 144 с.
3. Лудченко А. А., Лудченко Я. А., Примак Т. А. Основы научных исследований : учеб. пособие / Под ред. А. А. Лудченко. - 2-е изд., стер. — К. : О-во "Знання", КОО, 2001. — 113 с.
4. Проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (щодо уточнення деяких положень)» від 3 вересня 2020 року, № 0898.
5. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнктів / за ред. А. Є. Конверського. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 352 с.
6. Основи наукових досліджень у схемах і таблицях : навч. посіб. / О. П. Кириленко, В. В. Письменний. – Тернопіль : ТНЕУ, 2013. – 228 с.
7. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень : навч. посіб. - Київ: Видавничий Дім «Слово», 2004. – 240 с.
8. Коритко З. І. Основні поняття наукового знання : лекція № 1 з навчальної дисципліни «Науково-доказова практична діяльність та загальна ознайомча практика за профілем майбутньої професії» для студентів спеціальності 227 «Фізична терапія та ерготерапія» / Коритко З. І. – Львів, 2019. – 9 с. – Режим доступу: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/25822>.

Практичне заняття № 2

Тема: ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ДОКАЗОВОЇ МЕДИЦИНИ

(2 год.)

Мета: оволодіти основними знання про доказову медицину.

Завдання: познайомитися із загальними поняттями доказової медицини та історією її виникнення; оволодіти знаннями про основні принципи доказової медицини, рівні доказовості та види наукових досліджень.

Питання для самопідготовки:

1. Загальні поняття доказової медицини.
2. Передумови виникнення доказової медицини.
3. Основні принципи доказової медицини.
4. Рівні та ієрархія доказів.

Теоретична основа

Доказова медицина (англ. Evidence-based medicine – медицина, що базується на доказах; науково обґрунтована медична практика, що спрямована на ефективне лікування конкретного пацієнта). Філософські витоки доказової медицини (ДМ) сягають середини ХІХ століття, але й досі залишаються гарячою темою дискусій для клініцистів та лікарів.

На початку 60-х років ХХ століття були започатковані нові підходи до оцінки ефективності медичних втручань (Арчі Кокран (Кокрейн), Остін Бредфорд Хілл, Річард Дол).

Доказова медицина формувалась на межі 80–90-х років ХХ століття.

Основний вклад в розвиток доказової медицини зробили канадські вчені Університету МакМастер (Торонто), оскільки вперше ввели термін «доказова медицина» (evidence-based medicine). У 1998 році опубліковано монографію провідних кардіологів Канади, США, Великої Британії під назвою «Evidence-Based Cardiology». Доказова медицина опирається на медичну інформацію, правдивість якої не викликає жодних сумнівів.

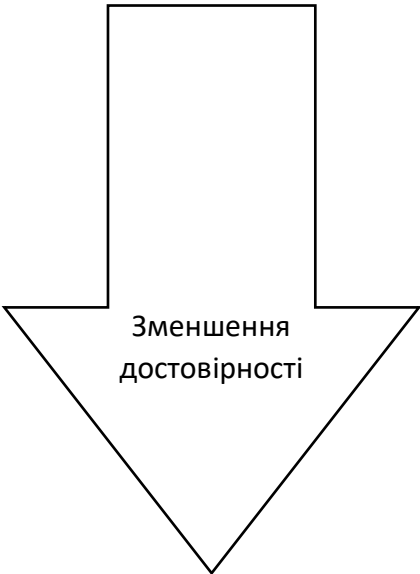
Основний принцип доказової медицини полягає в тому, що кожне клінічне рішення повинно базуватися на наукових фактах, що доведені статистично.

Виділяють **10 принципів доказової медицини**:

- принцип використання наукової медичної інформації лише найвищого рівня доказовості;
- принцип постійного оновлення інформації щодо досягнень науки та клінічної практики;
- принцип постійного ознайомлення всіх учасників медичної галузі з досягненнями науки і практики;
- принцип оптимальної діагностичної доцільності;
- принцип раціональної фармакотерапії;
- принцип постійного підвищення безпеки медичних втручань;
- принцип мінімізації економічних затрат;
- принцип постійної оптимізації діяльності національної системи охорони здоров'я;
- принцип міжнародної стандартизації медичних втручань;
- принцип колективної відповідальності.

Види досліджень ДМ: рандомізовані контрольовані дослідження (клінічні випробування); когортні дослідження; одномоментні дослідження; дослідження випадок-контроль; опис серії випадків; описи окремих випадків.

Золотим стандартом клінічних випробувань є рандомізоване подвійне сліпе плацебо-контрольоване дослідження – так званий GCP-стандарт.

Рівні доказовості клінічних досліджень	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Рандомізоване подвійне сліпе контрольоване клінічне випробування. 2. Нерандомізоване клінічне випробування з одночасним контролем. 3. Нерандомізоване клінічне випробування з історичним контролем. 4. Когортне дослідження 5. Дослідження типу «випадок-контроль». 6. Перехресне клінічне випробування. 7. Результати спостережень. 8. Опис окремих випадків.	 <p>Зменшення достовірності</p>

Наукові докази – це група елементів, які використовуються для підтвердження чи спростування даної теорії чи наукової гіпотези. Для отримання наукових доказів дослідження повинні проводитись за науковими принципами.

Рівень	Опис
Рівень I.	Докази, отримані в результаті рандомізованих досліджень та даних, які отримані при мета-аналізі декількох контрольованих досліджень.
Рівень II.	Докази, отримані від кількох незалежних клінічних випробувань.
Рівень III.	Докази, отримані з нерандомізованих клінічних досліджень.
Рівень IV.	Докази, отримані на основі думки експерта.

Ієрархія доказів – це інструмент, який використовують для оцінки доказів.

На **Рис. 1** наведене зображення ієрархії доказів, прийнятих Національною радою з охорони здоров'я та медичних досліджень Австралії.

Рис. 1. Ієрархія доказів Національної ради здоров'я та медичних досліджень Австралії

Рисунок вище відображає ієрархію доказів Національної ради здоров'я та медичних досліджень Австралії (National Health and Medical Research Council (NHMRC)).

Однак на сьогодні не існує єдиної загальноприйнятої ієрархії доказів. Для оцінки доказів у медицині починаючи з 1979 року було запропоновано понад 80 різних ієрархій, але як правило, у різних ієрархіях доказів, **рандомізовані контрольовані дослідження (РКД)** знаходяться на вищому щаблі доказів у порівнянні з проспективним наглядом дослідженням. Також практично усі із запропонованих ієрархій визначають **«експертну думку»** і досвід як найнижчий рівень за ієрархією доказів.

Питання для самоконтролю:

1. Яка історія розвитку доказової медицини?
2. Які основні принципи доказової медицини?
3. Які види досліджень доказової медицини?
4. Що таке рівні доказовості?
5. Що таке ієрархія доказів?
6. Яке значення доказової медицини для клінічної практики?

Рекомендована література

1. Українська Асоціація фізичної терапії Практична діяльність заснована на доказах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://physrehab.org.ua/uk/articles/ebp/>
2. Evidence_Based_Practice [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://www.physio-pedia.com/Evidence_Based_Practice\(EBP\)_in_Phiotherapy](https://www.physio-pedia.com/Evidence_Based_Practice(EBP)_in_Phiotherapy)

3. Evidence-BasedPractice [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://physio-pedia.com/Evidence Based Practice \(EBP\)](https://physio-pedia.com/Evidence_Based_Practice_(EBP))
4. Filippin L, Wagner M. Evidencebased Physical Therapy: a newer perspective Revista Brasileira de Fisioterapia, SãoCarlos, 2008. 12(5). p. 432-3.
5. Hierarchies of Evidence [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ciblunt.com/hierarchies-evidence/>
6. NHMRC, A. guide to the development, implementation and evaluation of clinical practice guidelines. 1999. Commonwealth of Australia.
7. NHMRC Levels of Evidence and Grades for Recommendations for Developers of Clinical Practice Guidelines. National Health and Medical Research Council. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.nhmrc.gov.au/files_nhmrc/file/guidelines/developers/nhmrc_levels_grades_evidence_120423.pdf
8. Sackett D, Rosenberg W, Gray J. et al. Evidence-basedmedicine: whatitisandwhatit isn't. В.М.Ж. 1996. 312 (7023). p.71-72.
9. Мазепа М. А. Использование принципов доказательной медицины в практике физической терапии и эрготерапии // Здоровье для всех : материалы VII междуна. науч.–практ. конф. – Пинск : ПолесГУ, 2017. – С. 147–52. – Режим доступу: <https://rep.polessu.by/bitstream/123456789/12897/1/>.
10. Коритко З. І. Загальні поняття доказової медицини : лекція № 2 з навчальної дисципліни «Науково-доказова практична діяльність та загальна ознайомча практика за профілем майбутньої професії» для студентів спеціальності 227 «Фізична терапія та ерготерапія» / Коритко З. І. – Львів, 2019. – 10 с. – Режим доступу: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/25719>.

Практичне заняття № 3

Тема: ПОШУК ДОКАЗОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ У СВІТОВИХ БАЗАХ ДАНИХ

(2 год.)

Мета: оволодіти пошуком інформації доказової медицини у світових базах знань.

Завдання: познайомитися з системою пошуку доказової інформації у світових базах даних та принципами пошуку наукових публікацій за обраною темою.

Питання для самопідготовки:

1. Бази даних доказової медицини.
2. Пошук доказової інформації. Система пошуку в основних комп'ютерних базах даних доказової медицини.
3. Структура Кокранівської бібліотеки.
4. Принципи пошуку наукових публікацій за обраною темою.

Теоретична основа

Наукова інформація – це сукупність даних, знань, детальна, впорядкована подача певного відібраного матеріалу. У 1990 року виникла перша пошукова система Archie, перша академічна пошукова система CiteSeer (1998 р.).

Для роботи у наукових базах даних використовують логічні оператори та пошукові символи: AND, OR, NOT, W/n, Pre/n, (), *, ?, #, "", {}.

Наукова база даних – це комп'ютеризована та структурована система наукових досліджень. База знань

доказової медицини містить систематизовану інформацію з певного клінічного питання. Виділяють наступні **бази даних доказової медицини**: NICE, SIGN, EMBASE, MedLine/PubMed, Cochrane Library, CINAHL, Clinical Evidence, Wiley online Library, Medline.

Всі клінічні запитання для пошуку формуються за **принципом «PICO»**. Принцип «PICO» включає чотири складові, значення кожної з яких відповідає букві в аббревіатурі.

1. The **Population or participants**. *Цільова група* – опис групи людей з однаковою проблемою (скаргою) та критично важливою спільною ознакою (вік/стать/вживання певних медикаментів тощо).
2. The **Intervention or indicator**. *Втручання чи показники* – розкриває дії, які Ви плануєте застосувати щодо даних пацієнтів (інтервенцію). Це можуть бути спеціальні діагностичні методи, стратегія лікування/реабілітації, рекомендації щодо певних процедур чи препаратів.
3. **Comparison**. *Порівняння чи контроль* – наводиться порівняльна або альтернативна методика до тієї, що була наведена у другій частині.
4. The **Outcome**. *Результати*, які Ви очікуєте чи покращуєте. Результати можуть вказувати на полегшення чи усунення конкретних скарг/симптомів; покращення функції органа/системи органів.

Арчі Кокран вперше у 1987 році зробив систематичний огляд рандомізованих клінічних випробувань (РКВ) і запропонував лікарям скористатися цим досвідом. Арчі Кокран наголошував, що без оглядів наукових досліджень, які необхідно систематично оновлювати, важко планувати нові дослідження. Прагнення Арчі Кокрана щодо аналітичного

узагальнення РКВ втілилися у Кокранівському Співробітництві.

Міжнародне Кокранівське співробітництво – міжнародна організація, яка займається аналізом РКД, а також впровадженням у багатьох країнах доказової медицини. База даних Кокранівського товариства складається з окремих електронних баз даних: кокранівська база систематичних оглядів, кокранівський реєстр контрольованих випробувань, реферативна база даних оглядів, кокранівський методологічний реєстр, реферативна база даних з економічної оцінки медичних технологій, кокранівська база даних оглядів з методології.

Питання для самоконтролю:

1. Дайте визначення поняттю «база знань доказової медицини»?
2. Як здійснювати формулювання структурованих запитань за принципом PICO?
3. Які є інтернет ресурси доказової медицини?
4. Опишіть структуру Кокранівської бібліотеки?
5. Як здійснювати пошук наукових публікацій за обраною темою?

Рекомендована література

1. Інформаційний Портал Фармацевтична енциклопедія. База даних доказової медицини [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/1822/baza-danix-dokazovoi-medicini>.
2. Мазепа М. А. Использование принципов доказательной медицины в практике физической терапии и эрготерапии // Здоровье для всех : материалы VII междун. науч.–практ.

- конф. – Пинск : ПолесГУ, 2017. – С. 147–52.–Режим доступу:
<https://rep.polessu.by/bitstream/123456789/12897/1/22.pdf>.
3. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів Харківський національний медичний університет Харків, 2016 - С. 20.
  4. Ярошенко О. Основні логічні оператори та пошукові символи для роботи у наукових базах даних. Коротка інструкція. // Київ, 2019.
  5. Джерело [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.usc.edu/hsc/ebnet/ebframe/PICO.htm>.
  6. Михайловська Н.С. Основні принципи організації терапевтичної допомоги при захворюваннях внутрішніх органів: навч.посіб. для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем за програмою навчальної дисципліни «Сучасні аспекти вивчення внутрішніх хвороб» / Н. С. Михайловська. – Запоріжжя: ЗДМУ, 2020. – 213 с. Режим доступу:
<http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/10968/1>.
  7. Світові наукометричні бази даних [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://library.chnu.edu.ua/?page=/ua/07services/04helpsci/0102scidb>.
  8. Каталог світових інформаційних ресурсів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://library.gov.ua/svitovi-e-resursy/>.
  9. Коритко З. І. Пошук доказової інформації у світових базах : лекція № 3 з навчальної дисципліни «Науково-доказова практична діяльність та загальна ознайомча практика за профілем майбутньої професії» для студентів спеціальності 227 «Фізична терапія та ерготерапія» / Коритко З. І. – Львів, 2019. – 8 с. – Режим доступу:
<http://library.chnu.edu.ua/?page=/ua/07services/04helpsci/0102scidb>.

Практичне заняття № 4

Тема: ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

(2 год.)

Мета: оволодіти загальними основами наукових досліджень.

Завдання: познайомитися з алгоритмом наукового дослідження, етапами проведення наукового дослідження.

Питання для самопідготовки:

1. Етапи проведення наукового дослідження.
2. Актуальність та тема наукового дослідження.
3. Об'єкт, предмет та мета дослідження.
4. Вибір проблеми наукового дослідження та формування завдань відповідно до її вирішення.
5. Аналіз та узагальнення результатів дослідження.
6. Формулювання висновків, рекомендацій, інструкцій відповідно до отриманих результатів дослідження.

Теоретична основа

Наукове дослідження є основною формою реалізації та розвитку науки.

Наукове дослідження – процес цілеспрямованого вивчення об'єктивної діяльності, закономірностей і зв'язків між явищами реального світу.

Наукові дослідження підрозділяються на декілька основних **типів**:

- фундаментальні,
- прикладні,
- розробки.

В процесі наукового дослідження виділяють **етапи**:

- поява ідей,

- виникнення тверджень,
- формування гіпотез,
- узагальнення наукових факторів,
- доказ правильності гіпотез і думок.

Ідеї виникають раптово, як результат тривалих, напружених пошуків.

Наукова ідея — це така форма думки, яка дає нове пояснення явищ. Вона базується на знаннях, які вже нагромаджено, і розкриває раніше не помічені закономірності.

Методологія лежить в основі наукового дослідження.

Методологія (грец. *μεθοδολογία* — *вчення про метод*) — сукупність прийомів дослідження, які застосовуються в науці; вчення про методи пізнання та перетворення дійсності. Основу методології складає мислення та світогляд, робота з інформацією, моделями, алгоритмами.

Методологія не є простим механічним поєднанням методів, прийомів, методик пізнання тощо. Методологія – це є певним чином упорядкована логічна система взаємозв'язку, яка досить логічно ставить питання про те, що саме надає єдності та цілісності тій чи іншій сукупності методів, прийомів і методик пізнання, що використовуються для даного дослідження.

Методи дослідження – основні методи, що були використані у дослідженні для вирішення поставлених завдань.

Методи дослідження поділяють на **групи**:

- методи емпіричного дослідження (спостереження, порівняння, експеримент);
- методи теоретичного дослідження (ідеалізація, формалізація);
- методи, що застосовують на емпіричному і теоретичному рівнях (абстрагування, аналіз та синтез, індукція, дедукція, моделювання).

Алгоритм наукового дослідження передбачає здійснення таких **етапів**:

- вибір теми наукового дослідження;
- розробка робочої гіпотези;
- формування мети, завдань, об'єкта й предмета дослідження;
- виконання теоретичних та прикладних наукових досліджень;
- оформлення звіту про виконану науково-дослідну роботу.

Виокремлюють такі **етапи наукового дослідження**:

- підготовчий (вибір теми, формування мети, об'єкта та предмета, постановка завдань дослідження);
- експериментальний (вибір методів, розробка програми, оцінка результатів, формування висновків).

Питання для самоконтролю:

1. Що таке наукове дослідження?
2. Дайте визначення поняттю «методологія»?
3. Які виділяють методи наукових досліджень? Охарактеризуйте кожен із них.
4. Охарактеризуйте алгоритм побудови наукового дослідження?
5. Які є етапи проведення наукового дослідження?

6. Що включає підготовчий етап наукового дослідження?
7. Що включає експериментальні етапи наукового дослідження?

Рекомендована література

1. Основи методології та організації наукових досліджень : навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнктів / за ред. А. Є. Конверського. — К. : Центр учбової літератури, 2010. — 352 с.
2. Студентська наукова робота: підготовка, написання та захист курсової, кваліфікаційної, дипломної та магістерської робіт. Методичні рекомендації для викладачів і студентів ЛДІФК. — Львів, 2016. — 55 с.
3. Мазепа М. А. Использование принципов доказательной медицины в практике физической терапии и эрготерапии // Здоровье для всех : материалы VII междунауч.-практ. конф. — Пинск : ПолесГУ, 2017. — С. 147–52.—Режим доступу: <https://rep.polessu.by/bitstream/123456789/12897/1/22.pdf>..
4. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень : навч. посіб. — Київ : Видавничий Дім «Слово», 2004. — 240 с.
5. Вікіпедія. Методологія. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>.
6. Коритко З. І. Загальні основи наукових досліджень : лекція № 4 з навчальної дисципліни «Науково-доказова практична діяльність та загальна ознайомча практика за профілем майбутньої професії» для студентів спеціальності 227 «Фізична терапія та ерготерапія» / Коритко З. І. — Львів, 2020. — 7 с. — Режим доступу: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/25721>.

Практичне заняття № 5

Тема: ОФОРМЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

(2 год.)

Мета: оволодіти загальними принципами оформлення наукових досліджень.

Завдання: познайомитися з методологічними основами написання та оформлення бакалаврської роботи.

Питання для самопідготовки:

1. Поняття про наукову діяльність.
2. Поняття про життєвий цикл дослідження.
3. Методологічні основи написання бакалаврської роботи.
4. Оформлення роботи, структурні частини, нумерація, таблиці цитування, посилання, література, додатки.

Теоретична основа

Наукова діяльність — інтелектуальна творча діяльність, що спрямована на здобуття й використання нових знань. Вона включає наступні етапи отримання наукової продукції: 1) *виникнення проблеми*, 2) *побудова гіпотез*, 3) *створення та впровадження нових методів дослідження*, які спрямовані на доведення гіпотез, 4) *узагальнення результатів наукової діяльності*.

Життєвий цикл дослідження включає таку послідовність у роботі: *виникнення ідеї, побудова плану дослідження, процес дослідження, публікація (рис. 2)*.

Рис. 2 Життєвий цикл дослідження

Бакалаврська робота (курсова) — це наукова праця, спрямована на поглиблення та узагальнення вивчення студентом пов'язаної з фахом проблеми, яка виконана на основі аналізу літературних джерел, застосуванням методів та узагальнення даних власного дослідження. У курсовій роботі містяться такі основні елементи: титульний аркуш, зміст, перелік умовних позначень, вступ (1-2 сторінки), розділ 1 (10-15 сторінок), розділ 2 (2-3 сторінки), розділ 3 (5-8 сторінок), висновки, список використаних джерел (15-25 джерел).

Питання для самоконтролю:

1. Визначення поняття «наукова діяльність»?
2. Поняття про життєвий цикл дослідження.
3. Які методологічні основи написання бакалаврської роботи?

4. Які основні правила оформлення бакалаврської роботи?
5. Яким чином трактувати результати досліджень з позиції доказової медицини?
6. Які основні принципи викладу наукових досліджень та формулювання висновків?

Рекомендована література

1. Організація та методика науково-дослідницької діяльності / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко - К. : Знання, 2006 . – 307 с.
2. Основи методології та організації наукових досліджень : навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнктів / за ред. А. Є. Конверського. — К. : Центр учбової літератури, 2010. — 352 с.
3. Студентська наукова робота: підготовка, написання та захист курсової, кваліфікаційної, дипломної та магістерської робіт. Методичні рекомендації для викладачів і студентів ЛДІФК. – Львів, 2016. — 55 с.
4. Філіппенко А. С. Основи наукових досліджень. Конспекти лекцій : посіб. – К. : Академвидав, 2005. – 208 с.
5. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень :
6. навч. посіб. – Київ: Видавничий Дім «Слово», 2004. - 240 с.
7. Мазєпа М. А. Использование принципов доказательной медицины в практике физической терапии и эрготерапии // Здоровье для всех : материалы VII междуна. науч.–практ. конф. – Пинск : ПолесГУ, 2017. – С. 147–52.–

Режим доступу:

<https://rep.polessu.by/bitstream/123456789/12897/1/22.pdf>.

Практичне заняття № 6

Тема: ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ НАУКОВОЇ ТА НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

(2 год.)

Мета: оволодіти основними положеннями наукової та науково-практичної діяльності.

Завдання: познайомитися з поняттям про «інтелектуальну власність»; з основними видами наукових публікацій та правилами їх підготовки і оформлення.

Питання для самопідготовки:

1. Інтелектуальна власність.
2. Процес реалізації наукової діяльності.
3. Види наукових публікацій.
4. Порядок оформлення наукових публікацій.

Теоретична основа

Інтелектуальна власність — це результат творчої, інтелектуальної діяльності людини у різних галузях (промисловій, науковій, художній тощо). Інтелектуальна власність у більшості країн охороняється законом і регулюються системою правових норм.

Наукові результати – це нові знання, отримані в процесі виконання науково-дослідної роботи.

Результати наукових досліджень оприлюднюються у вигляді різних **видів публікацій**. Публікації відображають

основний зміст, новизну наукового дослідження і фіксують завершення певного етапу дослідження або роботи в цілому. Наукові публікації виходять друком у формі друкованих або електронних видань (монографія, стаття, тези доповідей, матеріали наукової конференції тощо).

Наукова стаття — один із основних видів публікацій. Вона складається з таких структурних елементів: вступ (стан проблеми), аналіз останніх досліджень і публікацій, формулювання мети та завдань, опис методів та організації досліджень, виклад отриманих результатів дослідження та їх обговорення, висновки, бібліографічний список та анотацію.

Тези доповіді (гр. *thesis* – *положення, твердження*) — це матеріали (з'їзду, конференції, симпозіуму), де викладено основні аспекти наукової доповіді. Тези – це короткий огляд дослідження, які фіксують наукову точку зору автора і містять матеріали, які раніше не друкувалися. Обсяг тез може бути у межах 2-3 сторінок машинописного тексту через 1,5-2 інтервали. Структура тез наукової доповіді передбачає такі компоненти: обґрунтування, докази, аргументи, результати, перспективи.

Науково-дослідна робота студентів: виступи на конференціях, оформлення рефератів, написання курсових (дипломних) робіт, тез доповідей, наукових статей тощо.

Наукові працівники, спеціалісти: кандидатські та докторські дисертації, автореферати дисертацій, тези доповідей, статті, монографії, методичні та практичні матеріали, підручники, навчальні посібники тощо.

Питання для самоконтролю:

1. Дайте визначення поняттю «інтелектуальна власність».
2. Що таке наукова публікація?

3. Які є види наукових публікацій?
4. Які основні правила оформлення наукових публікацій?

Рекомендована література

1. Інтелектуальна власність : підр. для студентів неюридичних факультетів / В. О. Семків, Р. С. Шандра. – Львів : Галицький друкар, 2015. – 280 с.
2. Організація та методика науково-дослідницької діяльності / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко - К. : Знання, 2006. – 307 с.
3. Основи методології та організації наукових досліджень : навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнктів / за ред. А. Є. Конверського. — К. : Центр учбової літератури, 2010. — 352 с
4. Мазєпа М. А. Использование принципов доказательной медицины в практике физической терапии и эрготерапии // Здоровье для всех : материалы VII междун. науч.–практ. конф. – Пинск : ПолесГУ, 2017. – С. 147–52.–
Режим доступу:
<https://rep.polessu.by/bitstream/123456789/12897/1/22.pdf..>
5. Філіппенко А. С. Основи наукових досліджень. Конспекти лекцій : посіб. – К. : Академвидав, 2005. – 208 с.
6. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень : навч. посіб. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2004. – 240 с.
7. Korytko Z. I. The health status of the visual analyzer in university students and its correction by means of physical rehabilitation / Z. I. Korytko, S. Yu. Korytko, M. Ya. Sobolev // Health, sport, rehabilitation, 2020. – N 1. – p. 20-27.
DOI: <https://doi.org/10.34142/HSR.2020.06.01.02.>
8. Коритко З. І. Профілактика падінь у людей похилого віку / З. І. Коритко, М. А. Мазєпа, І. В. Гавалко // Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності:

- сучасні реалії України: матеріали VI Всеукр. заочн. наук.-практ. конф. (28 квітня 2020, Київ). – Київ, 2020. – С.82-83.
9. Korytko Z., Kulitka E., Bas O., Chornenka H., Zahidnyy V., & Yakubovskyi T. (2020). Adequacy criteria of physical loadings and their use in sports, physical education, and physical rehabilitation. *Physical Education, Sport and Health Culture in Modern Society*, (2 (50), 68-77. – Режим доступу: <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2020-02-68-77>
  10. Коритко З. Медико-біологічні основи рухової активності: навч. посіб. / Зоряна Коритко. – Львів : ЛДУФК ім. Івана Боберського, 2020. – 223 с. – Режим доступу: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/27946>.
  11. Коритко З. І. Вплив засобів фізичної реабілітації на якість життя хворих при ревматоїдному артриті / З.І. Коритко, Р. М. Поник, О. В. Купріненко // Експериментальна та клінічна фізіологія і біохімія, 2019. – № 4. – С. 45-52. – Режим доступу: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/24849>.
  12. Худий В. І. Наукове підґрунтя відновлення зору з допомогою вправ за теорією Бейтса / В. І. Худий, З. І. Коритко // День студентської науки : зб. тез доп. за результатами наук. конф. студентів ЛДУФК. – Львів, 2016. – С. 87-88. – Режим доступу: <http://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/6411/1>.
  13. Хайчіна Ю. М. Методично рекомендований алгоритм написання тез доповідей. Метод. рекомендації. – Кременчук, 2014. – 31 с. – Режим доступу: <http://www.model.poltava.ua/attachments/article/>.
  14. Korytko Z. I. The health status of the visual analyzer in university students and its correction by means of physical rehabilitation / Z. I. Korytko, S. Yu. Kopytko, M. Ya. Sobolev // *Health, sport, rehabilitation*, 2020. – N 1. – p. 20-27. DOI: <https://doi.org/10.34142/HSR.2020.06.01.02>.

Практичне заняття № 7

Тема: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ЗАСНОВАНОЇ НА ДОКАЗАХ

(2 год.)

Мета: оволодіти теоретичними основами практичної діяльності фізичного терапевта та ерготерапевта, заснованої на доказах.

Завдання: познайомитися з перевагами використання практичної діяльності, заснованої на доказах і засвоїти кроки практичної роботи.

Питання для самопідготовки:

1. Основи практичної діяльності, заснованої на доказах.
2. Компоненти практичної діяльності, заснованої на доказах.
3. Переваги від застосування практичної діяльності, заснованої на доказах.

Теоретична основа

Рух за медицину, засновану на доказах, розпочався у 1980-х роках. Девід Л. Сакетт був одним із головних його основоположників. Він у 1996 році сформував визначення: «медицина, що заснована на доказах – це сумлінне, явне і обґрунтоване використання найкращих доказів у прийнятті рішень щодо догляду за конкретними пацієнтами».

Доказова практика постійно розвивається та інтегрує всі перелічені нижче **компоненти**:

- найкращі докази отримані у дослідженнях;
- клінічний досвід;
- індивідуальні цінності та очікування пацієнта;
- особливості умов провадження практики, у якій працює фізичний терапевт та ерготерапевт.

Доказова практика – це інтеграція найкращих доказів дослідження з клінічною експертизою та цінностями для пацієнтів, яка при її застосуванні у реабілітаційному втручанні у підсумку призведе до поліпшення самопочуття пацієнта, якості його життя та результатів клінічного обстеження здоров'я (рис. 3).

Рис. 3. Компоненти практичної діяльності, заснованої на доказах

Питання для самоконтролю:

1. Визначення практичної діяльності, заснованої на доказах.
2. Які компоненти практичної діяльності, заснованої на доказах?
3. Які переваги отримує фізичний терапевт та ерготерапевт від застосування практичної діяльності, заснованої на доказах?

Рекомендована література

1. Українська Асоціація фізичної терапії Практична діяльність заснована на доказах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://physrehab.org.ua/uk/articles/ebp/>
2. Мазепа М. А. Использование принципов доказательной медицины в практике физической терапии и эрготерапии // Здоровье для всех : материалы VII междуна. науч.–практ. конф. – Пинск : ПолесГУ, 2017. – С. 147–52. Режим доступу: <https://rep.polessu.by/bitstream/123456789/12897/1/22.pdf..>
3. Filippin L, Wagner M. Evidencebased Physical Therapy: a newperspective Revista Brasileira de Fisioterapia, SãoCarlos, v. 12(5), 2008. – P. 432-3.
4. Sackett David L, Rosenberg William M C, Gray J A Muir, Haynes R Brian, Richardson W Scott. Evidence based medicine: what it is and what it isn't BMJ 1996; 312 :71.
5. Коритко З. І. Практика, заснована на доказах : лекція № 5 з навчальної дисципліни «Науково-доказова практична діяльність та загальна ознайомча практика за профілем майбутньої професії» для студентів спеціальності 227 «Фізична терапія та ерготерапія» / Коритко З. І. - Львів, 2019. – 8 с. – Режим доступу: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/25722>.

Практичне заняття № 8

Тема: ВИКОРИСТАННЯ ДАНИХ ДОКАЗОВОЇ МЕДИЦИНИ У КЛІНІЧНІЙ ПРАКТИЦІ

(2 год.)

Мета: оволодіти теоретичними основами використання даних доказової медицини у клінічній практиці.

Завдання: познайомитися з бар'єрами, які перешкоджають впровадженню змін у клінічну діяльність фізичного терапевта та ерготерапевта; познайомитися з поняттями клінічна настанова та рекомендація.

Питання для самопідготовки:

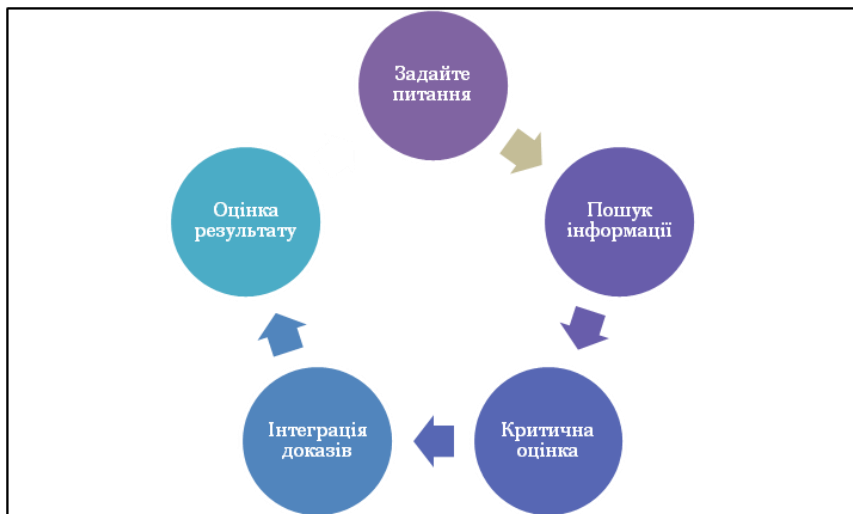
1. Етапи практики, заснованої на доказах.
2. Бар'єри впровадження зміни у клінічну діяльність фізичного терапевта та ерготерапевта.
3. Охарактеризувати поняття «клінічна настанова».

Теоретична основа

Практична діяльність, що заснована на доказах, використовується як важлива модель прийняття рішень і містить **п'ять основних кроків**, яких слід дотримуватися для досягнення успіху (**рис. 4**):

- формулювання клінічного питання;
- проведення ефективного пошуку в базі даних для відповіді на клінічне питання;
- критична оцінка обґрунтованості доказів;

- застосування отриманих доказів у клінічній практиці;
- оцінка наслідків застосування клінічної практики на основі доказів.

Рис. 4. П'ять кроків практики, заснованої на доказах

Незважаючи на чітко визначені шляхи, на практиці можуть виникати деякі перешкоди у впровадженні змін у клінічну діяльність, засновану на доказах, такі як: обмежена доступність ресурсів (брак ресурсів); нездатність фізичного терапевта та ерготерапевта вправно застосовувати втручання, яке вважається найкращим на основі клінічних даних; соціально-економічні фактори; обмеження доступу до повнотекстових статей тощо.

Перешкодою до впровадження практики, що заснована на доказах, може стати наступне: нестача часу, нездатність зрозуміти статистичні дані, відсутність підтримки роботодавців, відсутність ресурсів (відсутність інтересу) та

відсутність узагальнення результатів досліджень. Мову публікації (переважно англійська) також можна вважати як бар'єр, який перешкоджає використанню досліджень через відсутність розуміння.

Прийняти раціональне рішення фахівцю у певних клінічних ситуаціях допомагає використання міжнародних клінічних настанов.

Клінічна настанова – це документ, що містить систематизовані положення стосовно медичної та медико-соціальної допомоги, розроблені з використанням методології доказової медицини на основі підтвердження їх надійності та доведеності, і має на меті надання допомоги лікарю та пацієнту в прийнятті раціонального рішення в різних клінічних ситуаціях.

Питання для самоконтролю:

1. Які виділяють етапи практики, заснованої на доказах?
2. Охарактеризуйте кожен етап практики, заснованої на доказах.
3. Які бар'єри перешкоджають впровадженню змін у клінічну діяльність фізичного терапевта та ерготерапевта?
4. Що таке «клінічна настанова»?

Рекомендована література

1. Наказ Міністерство охорони здоров'я «Положення про мультидисциплінарну робочу групу з розробки медичних стандартів (уніфікованих клінічних протоколів) медичної допомоги на засадах доказової медицини» від 28.09.2012 N 751.

2. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальність 227 «Фізична терапія, ерготерапія». Затверджено і введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 19.12.2018р. № 1419.
3. Мазепа М. А. Использование принципов доказательной медицины в практике физической терапии и эрготерапии // Здоровье для всех : материалы VII междун. науч.–практ. конф. – Пинск : ПолесГУ, 2017. – С. 147–52. – Режим доступу: <https://rep.polessu.by/bitstream/123456789/12897/1/22.pdf..>
4. Поник Р. М. Захворюваність та особливості реабілітації хворих на ревматоїдний артрит в умовах сьогодення / Р. М. Поник, З. І. Коритко // Здобутки клінічної та експериментальної медицини, 2019. – № 3. – С. 183-187. – Режим доступу: <https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/zdobutky-eks-med/article/view/10504>.
5. Коритко З. І. Вплив засобів фізичної реабілітації на якість життя хворих при ревматоїдному артриті / З. І. Коритко, Р. М. Поник, О. В. Купріненко // Експериментальна та клінічна фізіологія і біохімія, 2019. – № 4. – С. 45-52. – Режим доступу: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/24849>
6. Silva TM, Costa LCM, Costa LOP. Evidence-Based Practice: a survey regarding behavior, knowledge, skills, resources, opinions and perceived barriers of Brazilian physical therapists from SãoPaulo state. Braz J PhysTher. 2015 July-Aug; 19(4):294-303. [http:// dx.doi.org/10.1590/bjpt-rbf.2014.0102](http://dx.doi.org/10.1590/bjpt-rbf.2014.0102).
7. Westerdahl E. Physical Therapy Research in Professional Clinical Practice. J Nov Physiother, 2013. 3:158. doi: 10.4172/2165-7025.1000158.

Практичне заняття № 9

Тема: ЗАГАЛЬНА ОЗНАЙОМЧА ПРАКТИКА

(2 год.)

Мета: оволодіти знаннями про загальну ознайомчу практику.

Завдання: познайомитися з основними положеннями клінічної практики; засвоїти компетентності фахівця з фізичної терапії та ерготерапії.

Питання для самопідготовки:

1. Організація та основні завдання загальної ознайомчої практики.
2. Навчально-методична робота в ході практики.
3. Навчально-дослідницька робота в ході практики.
4. Професійні компетентності фахівця з фізичної терапії та ерготерапії.

Теоретична основа

Практика є обов'язковим компонентом програми підготовки фахівців певного освітньо-кваліфікаційного рівня.

Мета практики – набуття студентами професійних навичок та вмінь для подальшого використання їх у реальних професійно-виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності. Практика може бути

ознайомчою, навчальною, педагогічною, тренерською, клінічною, науково-дослідною, науково-педагогічною, науково-тренерською, переддипломною.

Загальний обсяг клінічних практик з фізичної терапії, ерготерапії повинен становити не менше ніж 24 кредити.

Виділяють наступні **компетентності**, які повинен здобути випускник-бакалавр за спеціальністю 227 «Фізична терапія, ерготерапія»: *інтегральні* (ІК), *загальні* (ЗК), *спеціальні (фахові, предметні)* (СК).

Фізичні терапевти та ерготерапевти повинні володіти навичками, необхідними для модифікації своєї професійної практики, щоб вона відповідала новим вимогам. База знань з фізичної терапії та ерготерапії повинна ґрунтуватися на науці, підтримуватися на практиці та методично розвиватися.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке практика та її основні завдання?
2. Які види практики Вам відомі?
3. Яка основна мета практики?
4. Які компетентності фахівця з фізичної терапії та ерготерапії?

Рекомендована література

1. Положення про організацію освітнього процесу у Львівському державному університеті фізичної культури. Львів, 2015.
2. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальність 227 «Фізична терапія, ерготерапія». Затверджено і введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 19.12.2018р. № 1419.

3. Мазепа М. А. Использование принципов доказательной медицины в практике физической терапии и эрготерапии // Здоровье для всех : материалы VII междуна. науч.–практ. конф. – Пинск : ПолесГУ, 2017. – С. 147–52. – Режим доступу: <https://rep.polessu.by/bitstream/123456789/12897/1/22.pdf..>
4. Мазепа М. А. Загальний огляд хворого: метод. вказівка, Львів, 2017.
5. Westerdahl E. Physical Therapy Research in Professional Clinical Practice. J Nov Physiother, 2013. 3:158. doi: 10.4172/2165-7025.1000158
6. Поник Р. М. Захворюваність та особливості реабілітації хворих на ревматоїдний артрит в умовах сьогодення / Р. М. Поник, З. І. Коритко // Здобутки клінічної та експериментальної медицини, 2019. – № 3. – С. 183-187. – Режим доступу: <https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/zdobutky-eks-med/article/view/10504>.
7. Коритко З. І. Вплив засобів фізичної реабілітації на якість життя хворих при ревматоїдному артриті / З. І. Коритко, Р. М. Поник, О. В. Купріненко // Експериментальна та клінічна фізіологія і біохімія, 2019. – № 4. – С. 45-52. – Режим доступу: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/24849>.
8. Korytko, Z., Kulitka, E., Vas, O., Chornenka, H., Zahidnyy, V., & Yakubovskiy, T. (2020). Adequacy criteria of physical loadings and their use in sports, physical education, and physical rehabilitation. *Physical Education, Sport and Health Culture in Modern Society*, 2 (50), 68-77. – Режим доступу: <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2020-02-68-77>.

Практичне заняття № 10

Тема: ПІДСУМКОВЕ ЗАНЯТТЯ

(2 год.)

Мета: підвести підсумки з вивчення дисципліни «Науково-доказова практична діяльність та загальна ознайомча практика за профілем майбутньої професії».

Завдання: оцінити рівень оволодіння студентами знань із дисципліни «Науково-доказова практична діяльність та загальна ознайомча практика за профілем майбутньої професії».

Питання для самопідготовки:

1. Що таке наука та її мета?
2. Які основні функції науки?
3. Які групи наук Вам відомі?
4. Які є структурні елементи науки?
5. Охарактеризуйте структурні елементи науки.
6. Що таке доказова медицина?
7. Яка історія розвитку доказової медицини?
8. Які основні принципи доказової медицини?
9. Які види досліджень доказової медицини?
10. Що таке рівні доказовості?
11. Що таке ієрархія доказів?
12. Як дати визначення поняттю «база доказової медицини»?
13. Охарактеризуйте компоненти PICO.
14. Як здійснювати формулювання структурованих запитань за принципом PICO?
15. Які є інтернет ресурси (бази даних) доказової медицини?

16. Як здійснювати пошук наукових публікацій за обраною темою?
17. Що таке мета-аналіз?
18. Що таке систематичний огляд?
19. Що таке проспективне (когортне) дослідження?
20. Що таке рандомізоване, або випадково-вибіркове, дослідження?
21. Що таке рандомізоване подвійне сліпе дослідження?
22. Структура Кокранівської бібліотеки.
23. Що таке наукове дослідження?
24. Дайте визначення поняттю «методологія»?
25. Які є методи наукових досліджень? Охарактеризуйте кожен із них.
26. Що таке «наукове дослідження»?
27. Алгоритм побудови наукового дослідження.
28. Які є етапи проведення наукового дослідження?
29. Що включає підготовчий етап наукового дослідження?
30. Що включає експериментальний етап наукового дослідження?
31. Дайте визначення поняттю «наукова діяльність»?
32. Дайте визначення поняттю «інтелектуальна власність»?
33. Які є види наукових публікацій?
34. Що таке практична діяльність, заснована на доказах?
35. Які компоненти практичної діяльності, заснованої на доказах?
36. Які переваги отримує фізичний терапевт та ерготерапевт від застосування практичної діяльності, заснованої на доказах?
37. Які етапи практики, заснованої на доказах?
38. Які бар'єри перешкоджають впровадженню змін у клінічну діяльність фізичного терапевта та ерготерапевта?
39. Охарактеризуйте поняття «клінічна настанова».
40. Які професійні компетентності фахівця з ФТ та ЕТ?

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Білим П. А. Основи наукових досліджень : конспект лекцій для студентів денної та заочної форм навчання освітнього рівня «бакалавр» за спеціальністю 263 – Цивільна безпека / П. А. Білим ; Харків. нац. ун-т. міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. – 40 с.
2. Колесников О. В. Основи наукових досліджень / О. В. Колесников. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 144 с.
3. Лудченко А. А., Лудченко Я. А., Примак Т. А. Основы научных исследований : учеб. пособие / Под ред. А. А. Лудченко. – 2-е изд., стер. — К. : О-во «Знання», КОО, 2001. — 113 с.
4. Мазепа М. А. Использование принципов доказательной медицины в практике физической терапии и эрготерапии // Здоровье для всех : материалы VII междуна. науч.–практ. конф. – Пинск : ПолесГУ, 2017. – С. 147–52.–Режим доступу: <https://rep.polessu.by/bitstream/123456789/12897/1/22.pdf>.
5. Коритко З. І. Основні поняття наукового знання : лекція № 1 з навчальної дисципліни «Науково-доказова практична діяльність та загальна ознайомча практика за профілем майбутньої професії» для студентів спеціальності 227 «Фізична терапія та ерготерапія» / Коритко З. І. - Львів, 2019. - 9 с.– Режим доступу: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/25822>.
6. Коритко З. І. Загальні поняття доказової медицини : лекція № 2 з навчальної дисципліни «Науково-доказова практична діяльність та загальна ознайомча практика за профілем майбутньої професії» для студентів спеціальності 227 «Фізична терапія та ерготерапія» / Коритко З. І. - Львів, 2019. – 10 с. – Режим доступу: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/25719>.

7. Коритко З. І. Пошук доказової інформації у світових базах : лекція № 3 з навчальної дисципліни «Науково-доказова практична діяльність та загальна ознайомча практика за профілем майбутньої професії» для студентів спеціальності 227 «Фізична терапія та ерготерапія» / Коритко З. І. - Львів, 2019. - 8 с. – Режим доступу:
<http://library.chnu.edu.ua/?page=/ua/07services/04helpsci/0102scidb>.
8. Коритко З. І. Загальні основи наукових досліджень : лекція № 4 з навчальної дисципліни «Науково-доказова практична діяльність та загальна ознайомча практика за профілем майбутньої професії» для студентів спеціальності 227 «Фізична терапія та ерготерапія» / Коритко З. І. - Львів, 2020. – 7 с. – Режим доступу:
<http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/25721>.
9. Коритко З. І. Практика, заснована на доказах : лекція № 5 з навчальної дисципліни «Науково-доказова практична діяльність та загальна ознайомча практика за профілем майбутньої професії» для студентів спеціальності 227 «Фізична терапія та ерготерапія» / Коритко З. І. – Львів, 2019. – 8 с. – Режим доступу:
<http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/25722>.
10. Українська Асоціація фізичної терапії. Практична діяльність заснована на доказах [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://physrehab.org.ua/uk/articles/ebp/>.
11. Організація та методика науково-дослідницької діяльності / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. – К. : Знання, 2006. – 307 с.
12. Проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (щодо уточнення деяких положень)» від 3 вересня 2020 року, № 0898.
13. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальність 227 «Фізична терапія, ерготерапія». Затверджено і введено в дію

наказом Міністерства освіти і науки України від 19.12.2018р.
№ 1419.

14. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень. – К. : Вид. дім «Слово», 2003. – 240 с.
15. Мазепа М. А. Загальний огляд хворого : метод. вказівка, Львів, 2017.
16. Хайчіна Ю. М. Методично рекомендований алгоритм написання тез доповідей. Метод. рекомендації. –Кременчук, 2014. – 31 с. – Режим доступу:
<http://www.model.poltava.ua/attachments/article/>

Допоміжна:

1. Леськів І. Я. Адаптаційний потенціал та функціональні резерви кровообігу студентів з різним видом рухової активності / Леськів І. Я., Коритко З. І., Мисаковець О. О. // Експериментальна та клінічна фізіологія і біхімія, 2013. – № 3. – С. 77 – 84. – Режим доступу:
<http://ecpb.org.ua/pdf/63/3/63.03.077.pdf>
2. Коритко З. Медико-біологічні основи рухової активності: навч. посіб. / Зоряна Коритко. – Львів : ЛДУФК ім. Івана Боберського, 2020. – 223 с. – Режим доступу:
<http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/27946>.
3. Поник Р. М. Захворюваність та особливості реабілітації хворих на ревматоїдний артрит в умовах сьогодення / Р. М. Поник, З.І. Коритко // Здобутки клінічної та експериментальної медицини, 2019. – № 3. – С. 183-187. – Режим доступу:
<https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/zdobutky-eks-med/article/view/10504>.
4. Коритко З. І. Вплив засобів фізичної реабілітації на якість життя хворих при ревматоїдному артриті / З.І. Коритко, Р. М. Поник, О. В. Купріненко // Експериментальна та клінічна

фізіологія і біохімія, 2019. – № 4. – С. 45-52. – Режим доступу: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/24849>.

5. Критерії адекватності фізичних навантажень та їх використання в спорті, фізичному вихованні й фізичній реабілітації / Зоряна Коритко, Едуард Кулітка, Ольга Бас, Галина Чорненька, Василь Західний, Тарас Якубовський // Лікувальна фізична культура, спортивна медицина й фізична реабілітація, 2020. – № 2(50). – С. 68–77. – Режим доступу: <http://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/26602/1>.
6. Коритко З. Фізичний стан та функціональні резерви серця спортсменів із різним режимом бігових навантажень / З. Коритко, М. Колядко, І. Леськів, О. Мисаковець // Спортивна наука України, 2013. - № 2 (53). – С. 21-26. – Режим доступу : <http://sportscience.ldufk.edu.ua/index.php/snu/article/view/133/127>.
7. Худий В. Наукове підґрунтя відновлення зору за допомогою вправ за теорією Бейтса / Володимир Худий, Зоряна Коритко // День студентської науки : зб. тез доп. за результатами наук. конф. студентів ЛДУФК. – Львів, 2016. - С. 87-88. – Режим доступу: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/6411>
8. Jensen, Nordstrom,. Segal, McCallum, Graham, Greenfield. Education Research in Physical Therapy: Visions of the Possible / Jensen, Nordstrom,. Segal, McCallum, Graham, Greenfield. // Physical Therapy, 2016. – Vol. 96(12). – P. 1874–1884 – Режим доступу: <https://doi.org/10.2522/ptj.20160159>
9. Use of integral hematological indices for diagnostics of athletes' adaptive processes / Zoryana Korytko, Eduard Kulitka, Halyna Chornenka, Vasyly Zachidnyy // Journal of Physical Education and Sport, 2019. - Vol. 19, suppl. is. 1. - P. 214-218. – Режим доступу: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/23475>

10. Korytko Z. I. The health status of the visual analyzer in university students and its correction by means of physical rehabilitation / Z. I. Korytko, S. Yu.Kopytko, M. Ya. Sobolev // Health, sport, rehabilitation, 2020. – N 1. – p. 20-27.
DOI: <https://doi.org/10.34142/HSR.2020.06.01.02>.
11. Noteboom C, Allison W. Primer on Selected Aspects of Evidence Based Practice Relating to Questions of Treatment, Part 2: Interpreting Results, Application to Clinical Practice, and Self-Evaluation / Noteboom, Whitman, Allison W // Journal of Orthopaedic & Sports Physical Therapy, 2008. 38(8).
12. Titler MG, Kleiber C, Steelman VJ, et al. The Iowa model of evidence-based practice to promote quality care. Crit Care Nurs Clin North Am. 2001;13(4):497–509.
13. Rosswurm M, Larrabee J. A model for change to evidence-based practice. / Rosswurm M, Larrabee J// Nurs Sch., 1999 – Vol. 31(4). – P. 317-22.

Електронні ресурси:

1. Clinical Evidence. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.clinicalevidence.com>
2. <http://www.pubmed.com>
3. <https://www.pedro.org.au/>
4. <http://www.cochranelibrary.com/>
5. <http://www.nice.org.uk>
6. <http://physrehab.org.ua/uk/home/>

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Після завершення цього курсу студент буде **вміти**:

Після завершення цього курсу студент буде вміти :	Компетентності
<ul style="list-style-type: none"> – працювати з науковою та методичною літературою; обирати теми наукового дослідження; визначати проблематику, мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження; – здійснювати науковий пошук з використанням інформаційних технологій на базі сучасних досягнень вітчизняних і зарубіжних вчених, а також в електронних базах даних (Cochrane, та ін); – керуватися міжнародними клінічними рекомендаціями та іншими джерелами інформації із доказової медицини;	<p>ЗК 10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 11. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – аналізувати інформацію та критично оцінювати для використання у своїй професійній діяльності; – організувати та проводити науково-практичні дослідження, розуміти основні принципи аналізу та узагальнення отриманих результатів на основі доказової медицини; – користуватися правилами оформлення результатів науково-дослідницької роботи; – викладати результати дослідження у наукових публікаціях (тези, статті); – оформляти результати в усних доповідях та мультимедійних презентаціях. 	<p>ЗК 13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>ПР 03. Використовувати сучасну комп’ютерну техніку; знаходити інформацію з різних джерел; аналізувати вітчизняні та зарубіжні джерела інформації, необхідної для виконання професійних завдань та прийняття професійних рішень.</p> <p>ПР 08. Діяти згідно з нормативно-правовими вимогами та нормами професійної етики.</p> <p>ПР 12. Застосовувати сучасні науково-доказові дані у професійній діяльності.</p>
--	---

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.
Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

Види роботи	Успішність	Бали
Усне опитування (середня оцінка)	3,0-3,9	18-20
	4,0-4,5	21-23
	4,6-5,0	24-25
Відвідування загальної ознайомчої практики за профілем майбутньої професії	2	3
	4	6
	5	7
Наявність конспектів лекцій (самопідготовки)	3	4
	4	5
	5	6
Оформлення самостійних робіт (кількість)	4 оформлені	18
	4 захищені	20
	5 оформлених	19
	5 захищених	21
	6 оформлених	20
	6 захищених	22
Підсумкове тестування (кількість правильних відповідей)	22-25	18-23
	26-30	24-28
	31-35	29-34
	36-40	35-40
Сума балів та оцінка за модуль	"3"	61-74
	"4"	75-89
	"5"	90-100

Максимальна кількість балів за модуль – **100 балів** (100 %).
Мінімальна кількість балів, за якою модуль вважають зданим – **61 бал** (61 %).

Система оцінювання за підсумками модуля

Поточне оцінювання та самостійна робота	Підсумковий тест	Сума
Змістовний модуль	40	61-100
60		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
68-74	D	задовільно
61-67	E	
35-60	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Залік студент отримує на підставі результатів виконання ним усіх видів робіт на практичних заняттях та контрольних замірів протягом семестру.